

बजार अवलोकन
२०६६ भाद्र

निम्न संस्थाहरूद्वारा संयुक्त रूपमा प्रकाशित :

विश्व खाद्य कार्यक्रम – खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय – कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ – कृषि उद्यम केन्द्र
उपभोक्ता हित संरक्षण मन्त्र

प्रमुख बुँदाहरू

- नेपालमा अहिले पनि २०६५ भाद्र महिनातिर अन्तर्राष्ट्रिय खाद्य संकटको उत्कर्षका बेला मुख्य खाद्य बस्तुहरूको मूल्य जति थियो सोही बराबर वा सो भन्दा बढी भएको पाईएको छ ।
- श्रावण/भदौको मनसुनी वर्षाका कारण सडक अवरुद्ध हुनाले धेरै हिमाली तथा पहाडी बजारहरूमा ढुवानी खर्चमा बृद्धि भएको छ । यस्ता धेरै बजारहरूमा मुख्य खाद्य बस्तुहरूको आपूर्ति अपर्याप्त हुनाको फलस्वरूप मूल्यमा पनि बृद्धि हुन गएको छ ।
- नेपालले यस वर्ष ४००,००० मेट्रिक टन बराबरको खाद्यान्न अभाव भेल्लु पर्ने अनुमान गरीएको छ । यो अभाव लगायत भारतको अन्न खेतीमा आएको कमीका कारण पनि नेपालमा पुष महिना देखि लिएर फागुन-चैत्र सम्म खाद्यान्न मूल्य बढ्ने अनुमान छ ।

राष्ट्रिय रूपमा बजारको अवस्था

मूल्य :

- नेपालमा अहिले पनि २०६५ भाद्र महिनाको अन्तर्राष्ट्रिय खाद्य संकटको उत्कर्षमा मुख्य खाद्य बस्तुहरूको मूल्य जति थियो सोही बराबर वा सो भन्दा बढी भएको पाईएको छ । गत वर्ष यही समयको** तुलनामा अहिले मुसुरोको मूल्य ३५ प्रतिशतले, मासको मूल्य २३ प्रतिशतले, गहुँको मूल्य २ प्रतिशतले बढी र मोटा चामलको मूल्य सरदर उहि रहेको पाईएको छ ।
- तरकारीको मूल्य हाल पनि अति उच्च कायम रहेको छ र कुनै-कुनै तरकारीको मूल्य गत वर्षको मूल्यको तुलनामा दुई गुना भन्दा बढी भएको पनि पाईएको छ । यो खास गरी हिउँदे खडेरी, ढिलो मनसुन र विभिन्न कारणले भएका सडक अवरोधका कारण भएको हो ।
- नेपालमा चिनीको मूल्य बढ्ने क्रम जारी छ । गत महिनाको तुलनामा हाल यसमा औसत ७ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । यो क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय आपूर्तिमा कमी आउनाले भएको हो ।

आपूर्ति :

- भारी वर्षाले निम्त्याएको पहिरोले हिमाली तथा पहाडी भेगका धेरै बजारहरू सम्म पुग्ने सडकहरू अवरुद्ध भएका छन् । बभाङ्ग, बैतडी, डडेल्धुरा, दैलेख, डोल्पा, जुम्ला, हुम्ला, मुगु, म्याग्दी र सिन्धुपाल्चोकका हिमाली तथा पहाडी भेगका बजारका व्यापारीहरूले स्थानीय बासिन्दाहरूको माग पुरा गर्नका लागि आपूर्ति अपर्याप्त भएको जनाएका छन् ।
- विभिन्न हिमाली तथा पहाडी भेगहरूमा मकै र आलुको बाली भित्र्याउने क्रम सुरु भईसकेकाले यी बस्तुहरूको आपूर्तिमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ । यद्यपि: यी दुवै बाली सुख्खाका कारण र केही ठाउँहरूमा बाढीका कारण विपरीतका थिए ।
- श्रावण महिना देखि नेपाल दुग्ध विकास संस्थानले दुधको खुद्रा मूल्यमा रु. २/लि. का दरले बृद्धि गरेको छ । सोहि महिनामा दुग्ध कृषकहरूले विक्री मूल्यको अनुपातमा लाभांश कम पाएको भनी देश व्यापी रूपमा (राजमार्गहरूमा दुध पोखाएर वा बाटो बन्द गरेर) विरोध गरेका थिए । यस सम्बन्धमा छलफल तथा सहमति भई हाल दुधको आपूर्तिमा सुधार आएको छ ।

बजारको पूर्वानुमान

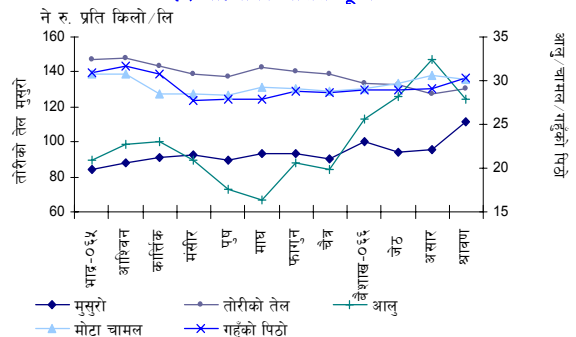
- ढिलो मनसुनी वर्षाले धानको उत्पादनमा कमी ल्याउने र बाली कटानीमा पनि उल्लेख्य रूपमा ह्रास आउने अनुमान छ । सरकारी निकायहरूका अनुसार हिउँदे खडेरी, ढिलो मनसुन, र केही क्षेत्रमा विनाशक बाढीका कारण नेपालले यस वर्ष ४००,००० मेट्रिक टन बराबरको खाद्यान्न अभाव भेल्लु पर्ने अनुमान गरिएको छ । यद्यपि: सरकारद्वारा घोषित राहत कार्यक्रमले यसलाई १८०,००० मेट्रिक टनमा भन्दा कम अनुमान छ ।
- नेपालको मुख्य व्यापार साझेदार भारतले पनि ढिलो र कम वर्षाको समस्या खेप्नु परेको हुनाले त्यहाँको राष्ट्रिय अन्न उत्पादन पनि १५ देखि २० प्रतिशतले घट्ने अनुमान गरिएको छ । यसले नेपाल तथा यस क्षेत्रमा धान, मकै र ऊखु जस्ता खाद्यबस्तुहरूको मूल्यमा थप दबाव पार्ने देखिन्छ ।
- नेपाली घरघुरीहरूकालागि यो दशैँ विशेषत महङ्गो पर्ने देखिएको छ । कुखुरापालन व्यवसाय यस वर्षको पुर्वाधमा बर्ड फ्लूको कारण भएको नोक्सानीबाट भर्खरै उक्सेको हुँदा कुखुराको मासुको मूल्य अहिलेसम्म पनि उच्च छ । वर्षभरी बर्ड फ्लूको डरले खसीको मासुको खपत बढ्नाले साथै कम आपूर्तिले गर्दा यस वर्षको दशैँमा खसीको मासुको मूल्य अझ बृद्धि हुने बताईएको छ ।

अत्यधिक उतार चढाव आएका बजार/खाद्य पदार्थहरू

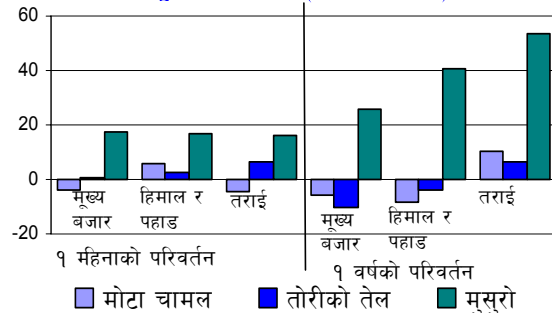
मुख्य खाद्यबस्तुहरूको खुद्रा मूल्यमा अधिकतम बृद्धि			
जिल्ला/खाद्यबस्तु	हालको मूल्य (नेरु/के.जि. नेरु/लि.)	% परिवर्तन १ महिना	बबलोकन
आलु (सम्पूर्ण बजार)	औसत ३०/के.जि.	-१४%	देशका धेरै भागहरूमा आलुको बाली भित्र्याउने काम सुरु भईसकेकाले आपूर्तिमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ । तैपनि गत वर्षहरूको तुलनामा भने यसको मूल्य अहिले सम्म पनि उच्च नै रहेको छ । काठमाडौँमा यसको मूल्य रु. ४०/ के.जि. सम्म पाईएको छ र म्यानमार जस्तो टाढाको मलकवाट समेत यसको निर्यात गरिएको छ ।

मुख्य खाद्यबस्तुहरूको खुद्रा मूल्यमा अधिकतम कमी			
जिल्ला/खाद्यबस्तु	हालको मूल्य (नेरु/के.जि. नेरु/लि.)	% परिवर्तन १ महिना	बबलोकन
चिनी (सम्पूर्ण बजार)	औसत ७०/के.जि.	७%	घट्टो आपूर्तिको कारण क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा नै चिनीको मूल्य बढ्न गएको छ ।

१२ महिनाको औसत मूल्य *

%मूल्यमा परिवर्तन (१ महिना/१ वर्ष)**

* श्रावण महिनाको मूल्यसँग सम्बन्धित ।

** मूल्यहरू यस प्रतिवेदनको पछाडी अनुसूचित गरिएको बजारहरूबाट लिइएको हो, तर सडक मार्ग नभएको हिमाली र पहाडी बजारहरू समावेश गरिएको छैन ।

*** मूल्य परिवर्तनले यस प्रतिवेदनमा देखाइएको सम्पूर्ण बजारहरूलाई समावेश गर्दछ ।

यो बजार अवलोकन विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालले कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मन्त्रालयको संयुक्त सहकार्यमा तयार पारीएको हो । यो मूल्य तथा बजारको विकास क्रम बारेमा समयानुकूल सूचना र पुर्ब जानकारी प्रदान गर्नकोलागि गरीएको पहल हो । खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणालीद्वारा प्रकाशित सम्पूर्ण सामग्रीहरू (www.un.org) अथवा (www.wfp.org/odan) मा पनि उपलब्ध छन् । संयुक्त जानकारीकोलागि सम्पर्क: खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण इकाई, विश्व खाद्य कार्यक्रम, पाटन ढोका, ललितपुर, पो. ब. १०७, टेलिफोन: ५५४२६०७ र २४२२००-५

यो परियोजना युरोपियन युनियनको सहयोगमा संचालित छ । यस प्रकाशनमा प्रकाशित विचारहरूले युरोपियन कमिसनको विचारहरू प्रतिनिधित्व गर्दैन भन्ने कुनै जरुरी छैन ।

बजार	मुख्य खाद्यबस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)		मूल्यमा परिवर्तन (%)*		औसत मासिक परिवर्तन		
		१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म ३म १वर्ष	१म ३म १वर्ष		
मुख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटो चामल	३४.०	-८.१	-८.१	-१५.०	▼	▶	▶
	गहुँको पिठो	२७.०	०.०	०.०	-२२.९	▶	▶	▼
	भटमासकोतेल	८७.०	०.०	०.०	-२९.०	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	२४५.०	२.१	६.५	७१.९	▶	▶	▲
	तोरीको तेल	१०७.०	-५.३	-१४.४	-२०.७	▼	▼	▼
	मास	१००.०	१९.०	१७.६	२६.६	▲	▲	▲
	मसुरो	१०७.०	१०.३	७.०	१२.६	▲	▶	▶
	रातो आलु	३०.०	-९.१	३०.४	११४	▼	▶	▲
पोखरा	मोटो चामल	३६.०	०.०	२.९	२.९	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२८.०	०.०	०.०	-६.७	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१३०.०	४.०	८.३	-७.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	२५.०	७.१	५०.०	▲	▶	▶
	तोरीको तेल	१५०.०	७.१	७.१	०.०	▶	▶	▶
	मास	९५.०	५.६	५.६	१८.८	▲	▶	▶
	मसुरो	१२५.०	२५.०	३१.६	३८.९	▲	▶	▶
	रातो आलु	३५.०	-२.८	४५.८	७५.०	▶	▶	▶
क्षेत्रीय तराई बजार								
बिराटनगर	मोटो चामल	२४.०	०.०	४.३	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२२.०	०.०	-८.३	-१४.१	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	९५.०	५.६	-१०.४	-२५.५	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२६०.०	१८.२	३.२	५४.८	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	११८.०	-१.७	-११.१	-१२.६	▶	▶	▶
	मास	८०.०	१७.६	१७.६	३५.६	▶	▶	▶
	मसुरो	११०.०	१४.६	२६.४	३७.५	▶	▶	▶
	रातो आलु	२३.०	-३२.७	-०.९	९३.३	▼	▶	▶
विराट	मोटो चामल	२६.४	-	५.६	-४.३	-	▶	▶
	गहुँको पिठो	२४.८	१.६	७.८	२.१	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	८६.०	-४.४	-२१.८	-३२.५	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२२०.०	-१२.०	२२.२	३७.५	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	११०.०	२.८	-८.३	-१७.०	▶	▶	▶
	मास	७५.४	०.८	१.९	७.७	▶	▶	▶
	मसुरो	९९.६	४.८	१३.२	१८.१	▶	▶	▶
	रातो आलु	२५.०	-३.८	२५.०	८५.२	▶	▶	▶
नेपालराज	मोटो चामल	२६.०	-४.२	४.०	१८.२	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२४.०	४.८	-२.०	४१.२	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	११०.०	०.०	-४.०	-८.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२४७.०	-१७.७	१७.६	३७.२	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१३५.०	३.८	१२.५	१२.५	▶	▶	▶
	मास	८४.०	०.६	१२.०	२०.०	▶	▶	▶
	मसुरो	१२०.०	२७.९	४१.२	७१.४	▶	▶	▶
	रातो आलु	२१.०	-२२.२	५.०	१०.०	▶	▶	▶
धनगढी	मोटो चामल	२६.०	-७.१	२२.४	४४.४	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२३.५	६.८	१७.५	६.८	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१०५.०	१६.७	-१२.५	४९.५	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२७५.०	-१.८	३७.५	३७.५	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१२२.०	२२.०	१०.९	७३.७	▶	▶	▶
	मास	१२४.०	३७.८	६५.३	२४.०	▶	▶	▶
	मसुरो	११०.०	१७.०	४.८	९६.४	▶	▶	▶
	रातो आलु	२६.०	-२५.७	-७.१३	३.६	▶	▶	▶

* मूल्य तुलना प्राप्त तथ्याङ्कमा आधारित छ । गएको महिनाहरुको बजार अवलोकन समयावधि पश्चात प्राप्त तथ्याङ्कलाई पूर्व महिनाको मूल्यमा मिलेगरी समावेश गरिएको छ ।

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको

▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन

▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५% सम्म, ३ महिनामा १०% सम्म अथवा १ वर्षमा १५% सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिन्छ ।

बजार	मुख्य खाद्यबस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)		मूल्यमा परिवर्तन (%)*		औसत मासिक परिवर्तन		
		१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म ३म १वर्ष	१म ३म १वर्ष		
भैरहवा	मोटो चामल	२६.०	-७.१	०.०	-७.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२५.०	१३.६	०.०	४.२	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१०५.०	१०.५	१०.०	-१८.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२००.०	-	-९.१	४२.९	-	▶	▶
	तोरीको तेल	११५.०	४.५	-१७.९	-२३.३	▶	▶	▶
	मास	११०.०	४.८	३७.५	७१.९	▶	▶	▶
	मसुरो	११५.०	१७.३	२७.८	४३.८	▶	▶	▶
	रातो आलु	२४.०	-४.०	२०.०	१४०	▶	▶	▶
सडकको पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
धनकुटा	मोटो चामल	२६.०	४.०	४.०	-११.९	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२९.०	०.०	११.५	-४.९	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	११०.०	०.०	-८.३	-२४.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	-	२१.०	८७.५	-	▶	▶
	मास	९०.०	५.९	५.९	२४.१	▶	▶	▶
	मसुरो	११०.०	१०.०	१५.८	३७.५	▶	▶	▶
	रातो आलु	-	-	-	-	-	-	-
	मोटो चामल	३०.०	७.१	११.१	७.१	▶	▶	▶
रोल्पा	गहुँको पिठो	३०.०	-९.१	-९.१	-१४.३	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१३०.०	-३.७	-३.७	-१३.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२४०.०	२०.०	२०.०	२०.०	▶	▶	▶
	मास	१००.०	८.७	५.३	३५.१	▶	▶	▶
	मसुरो	१२०.०	२०.०	२०.०	६२.२	▶	▶	▶
	रातो आलु	३०.०	०.०	०.०	६६.७	▶	▶	▶
	मोटो चामल	३०.०	७.१	०.०	-२५.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	५०.०	६६.७	४९.३	५६.३	▶	▶	▶
साँफेबगर	भटमासकोतेल	-	-	-	-	-	-	-
	कुखुराको मासु	३००.०	-	४२.९	५०.०	-	▶	▶
	मास	१००.०	११.१	१३.६	४२.९	▶	▶	▶
	मसुरो	११०.०	०.०	११.१	४२.९	▶	▶	▶
	रातो आलु	३५.०	-१२.५	०.०	१६.७	▶	▶	▶
	मोटो चामल	४७.०	४.४	४.४	४.४	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	५०.०	-१६.७	-९.१	-९.१	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१५०.०	०.०	०.०	-१४.३	▶	▶	▶
जुम्ला	कुखुराको मासु	२८०.०	४०.७	४०.७	३.७	▶	▶	▶
	मास	१००.०	४२.९	४२.९	२५.०	▶	▶	▶
	मसुरो	११०.०	३७.५	३७.५	३७.५	▶	▶	▶
	रातो आलु	३०.०	-२५.०	०.०	१००	▶	▶	▶
	मोटो चामल *	३२.०	-	०.०	-२०.०	-	▶	▶
	गहुँको पिठो	२६०.०	-	४४.०	८५.७	-	▶	▶
	भटमासकोतेल	३००.०	-	०.०	७.१	-	▶	▶
	सिमि	६५.०	-	८.३	६२.५	-	▶	▶
हुम्ला	मसुरो	-	-	-	-	-	-	-
	रातो आलु	५०.०	-	६६.७	१००	-	▶	▶
	मोटो चामल	८०.०	-	६.७	६.७	-	▶	▶
	गहुँको पिठो	१००.०	-	११.१	११.१	-	▶	▶
	भटमासकोतेल	२००.०	-	०.०	०.०	-	▶	▶
	सिमि	१७५.०	-	४५.८	११८.८	-	▶	▶
	मास	१५०.०	-	१५.४	७.१	-	▶	▶
	मसुरो	२००.०	-	१७.६	४२.९	-	▶	▶
डोल्पा	रातो आलु	४०.०	-	०.०	३३.३	-	▶	▶
	मोटो चामल	४०.०	-	०.०	३३.३	-	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	-	१२.५	-१८.२	-	▶	▶
	सिमि	-	-	-	-	-	-	-
	मास	११०.०	-	१०.०	२२.२	-	▶	▶
	मसुरो	११०.०	-	०.०	२२.२	-	▶	▶
	रातो आलु	२०.०	-	-५.०	३३.३	-	▶	▶
	रातो आलु	२०.०	-	-५.०	३३.३	-	▶	▶

यस प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएका सम्पूर्ण मूल्यहरु खुद्रा मूल्य संग सान्दर्भिक छन् ।

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadya Suraksha Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System